

Master of Business Administration
Andragogika a management vzdělávání

8. modul Knowledge management

**Typ temperamentu a jeho důsledky na
pedagogickou činnost**

Seminární práce

Student: Mgr. Kateřina Čiháková

Lektor: Mgr. František Paikrt

Datum zahájení studia: květen 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem seminární práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu, ze které jsem čerpala.

V Pečkách

dne 21. 7. 2021

Podpis

Obsah

1. Úvod	4
2. Teoretická část	5
2.1 Temperament	5
2.1.1 Nauka o tělních šťávách	6
2.1.2 Temperamenty osobnosti podle Galéna	7
2.1.3 Typy vyšší nervové činnosti podle I. P. Pavlova.....	8
2.1.4 Dvě dimenze Hanse J. Eysencka	10
2.2 SWOT analýza.....	12
2.3 Eysenckův test temperamentu	12
3. Analytická část	13
3.1 Eysenckův test temperamentu	13
3.2 SWOT analýza temperamentu sangvinika jako pedagoga	19
4. Závěr.....	21
Seznam použité literatury	22
Seznam internetových zdrojů	23

1. Úvod

Každý den zažíváme momenty a nacházíme se v situacích, které potřebujeme vyřešit a najít správnou cestu. Stavíme se k těmto situacím však správně? Je řešení, které jsme vybrali to, které nám zajistí dobrý výsledek?

Jak je možné, že když vstoupíme do čekárny lékaře, tak se všichni pacienti nechovají stejně? Někdo mlčky čeká na vyvolání svého jména zdravotní sestrou, jiný nervózně poklepává nohou a další dokonce agresivně nadává na lékaře.

Kdybychom nejdříve poznali svůj temperament, zjistili jeho zápory a klady, mohli bychom využívat svých silných a slabých stránek ku svému prospěchu jak v soukromém životě, tak i v pracovním procesu.

Cílem této seminární práce je v první části teoretické seznámení s temperamentem a typy temperamentu. Dále osobnostmi, které se v naší historii tímto tématem zabývaly. A v neposlední řadě popíši základní znaky a povahové rysy různých typů temperamentu. Druhá část této práce je věnována praktickému rozpoznání temperamentu mé osoby vlastní pomocí Eysenckova testu temperamentu a zjištění a porovnání silných a slabých stránek, které mohou pomoci, nebo naopak přihoršit k vykonávání mé práce pedagoga, k této činnosti využiji metodu SWOT analýzy.

K sepsání této seminární práce jsem využila studium odborné literatury, která se vztahuje k oboru psychologie a jejím dějinám, psychologie osobnosti a všeobecným informacím z oboru managementu. Na základě tohoto studia jsem vyvodila závěry této práce.

2. Teoretická část

2.1 Temperament

Pojem „temperament“ se ve vědecké literatuře užívá jinak, než jak ho známe z běžné řeči. Nejlépe to můžeme pozorovat na slově „temperamentní“, které si vysvětlujeme jako živý, čilý nebo prudký. Z takovéto definice bychom se mohli domnívat, že temperament je určitá vlastnost, které má každý určité množství součástí své osobnosti (Říčan, 2010).

Slovo „temperament“ pochází z latinského *temperamentum* a zároveň významově navazuje na řecké slovo *krasis*, které znamená „správně smísený“ (Cakirpaloglu, 2012).

V psychologii termín temperament označuje celé skupiny temperamentových kvalit (vlastností ve smyslu individuálních rozdílů). Tyto vlastnosti nutně neznamenaají, že pokud nám jedna vlastnost ze skupiny chybí, následně musíme mít druhou nebo třetí, nebo naopak nám i ty následující vlastnosti musí chybět. Pokud chceme člověka charakterizovat z hlediska temperamentu, je třeba soudit vlastnosti jako samostatné celky.

Které vlastnosti tedy spadají pod pojem temperamentu? Především se jedná o celkové citové nastavení osobnosti člověka, jeho převládající náladu. Dále temperament zahrnuje reaktivitu, vzrušivost a aktivitu, bez ohledu na to, o jakou aktivitu se jedná, jakým vztahem je aktivita k osobnosti vázána (Říčan, 2010).

Temperament jako **energetický základ** osobnosti je převážně vrozený, zajišťuje získaným dispozicím jako jsou postoje, hodnoty a zájmy právě zmíněné energetické pozadí. Například dvě osoby se stejnými hodnotami a postoji budou reagovat rozdílně na základě odlišné nálady a chování v situaci, která jejich hodnoty či postoje ohrožuje (Cakirpaloglu, 2012).

Specifická reaktivita je základní vlastností temperamentu. Jedná se o vrozený a neměnný způsob specifické reakce člověka na podnět. Tyto znaky se projevují od útlého dětství - počátku našeho života, neučíme se je nápodobou od svých rodičů, či knih.

Reaktivita každého z nás je dána biologicky i psychologicky, není naučená. Temperament je podobně jako instinkt neodmyslitelnou součástí naší osobnosti (Hamer a Copeland, 2003).

Emoční naladění jedince je ovlivněno také temperamentem, zapříčiňuje dlouhodobější kvalitu a základní rysy prožívání člověka. Temperament značně určuje význam a prožívání radostných a smutných událostí. Subjektivní rozpoložení jedince je odolné vůči vnějším vlivům, které na něj působí a zároveň jím osobnost dává subjektivní význam (Cakirpaloglu, 2012).

Temperamentem tedy můžeme rozumět soubor psychických vlastností, které se projevují způsobem chování a reagování člověka, hlavně tak, jak snadno reakce daného jedince vznikají, jak jsou silné a jak rychle vznikají a zanikají (Čáp a spol., 1992).

2.1.1 Nauka o tělních šťávách

Římský filosof a lékař Claudius Galénos zformuloval teorii osobnostních typů člověka na základě antického pojetí o tělních šťávách, která se snažila vysvětlit fungování lidského těla. Kořeny této teorie sahají až k řeckému filosofovi Empedoklovi, který tvrdil, že na základě čtyř základních prvků – země (chladná a suchá), vzduchu (teplý a vlhký), ohně (teplý a suchý) a vody (chladná a vlhká) – lze vysvětlit existenci bytí všech bytostí (Collinová 2012).

Nejstarší teorii temperamentu vypracoval Hippokrates, „otec lékařství“, jehož model byl založený na vlastnostech čtyř tekutin lidského těla. Tyto tekutiny označoval latinským slovem „humor“, které znamená tělesná tekutina (Collinová 2012, Čáp a spol. 1992).

Galénos o dvě stě let později tuto teorii rozšířil a viděl podobnosti a souvislosti s množstvím těchto tekutin v lidském těle s emocionálními a behaviorálními inklinacemi neboli temperamenty (Collinová, 2012).

2.1.2 Temperamenty osobnosti podle Galéna

Claudius Galén byl římským lékařem, chirurgem a filosofem. Galénos měl díky svému otci, bohatému architektovi Aeliu Nikónovi, snažší start do života, jelikož mohl studovat a cestovat po světě. Galén se později usadil v Římě, kde sloužil jako hlavní lékař Marka Aurelia a dalších císařů. Díky ošetřování gladiátorů se naučil velmi dobře anatomii lidského těla a uměl řešit traumatické stavy (Collinová, 2012).

Galénovy čtyři temperamenty se zakládají na množství těchto tekutin v těle samotného člověka. Pokud má některé lidské šťávy člověk více, začne dominovat a typ osobnosti odpovídá vlastnostem přebývajících tekutin.

Prvním typem osobnostního temperamentu je **sangvinická osoba**, u které je v nadbytku krev (lat. *sangius*). Tato osoba je srdečná, veselá a optimistická, ale může být i sobecká. Další typ je **cholrická osobnost** (z řeckého *cholé*, žluč). Tito lidé jsou vznětliví, dráždiví, snadno se rozhněvají, ale vzápětí se rychle zklidní, převažuje u nich žlutá žluč. **Flegmatická osoba** má nadbytek slizu z řeckého *flegma*, tito lidé jsou klidní až lhostejní, laskaví, racionální a důslední. Na druhé straně mohou být pomalí, ale spolehliví. Posledním typem osobnosti je **melancholik** z řeckého *melaina cholé*, tito lidé trpí přebytkem černé žluči. Osobnost melancholika je poetická s uměleckými sklony, jsou často smutní a provázejí je úzkosti, s menším množstvím citových projevů, jeho city jsou hluboké a trvalé (Collinová, 2012, Čáp 1992).

Podle Galéna se lidé rodí s predispozicemi k určitému temperamentu, ale jelikož jsou temperamentální rysy způsobeny přemírou jedné z lidských tekutin věřil, že se tato nerovnováha může léčit potravinovou dietou a cvičením. V extrémních případech byla daná osoba léčena i odebíráním krve drobnými řezy. Sangvinické osoby, které byly přespříliš sobecké, měly nadbytek krve a jejich problémy s temperamentem se řešily pouštěním žilou a omezením masité stravy. Galénova idea čtyř temperamentů podle tělních tekutin ovládala medicínu až do renesanční doby, přestože tato nauka není součástí psychologie, Galénova teorie dodnes tvoří základ moderních terapií (Collinová, 2012).

2.1.3 Typy vyšší nervové činnosti podle I. P. Pavlova

Ivan P. Pavlov, zakladatel teorie o vyšší nervové činnosti si během svých laboratorních pokusů všiml, že zvířata reagují rozdílně na stejné podněty. Nervové procesy se na základě svého bádání rozhodl rozdělit na tři základní vlastnosti nervových procesů:

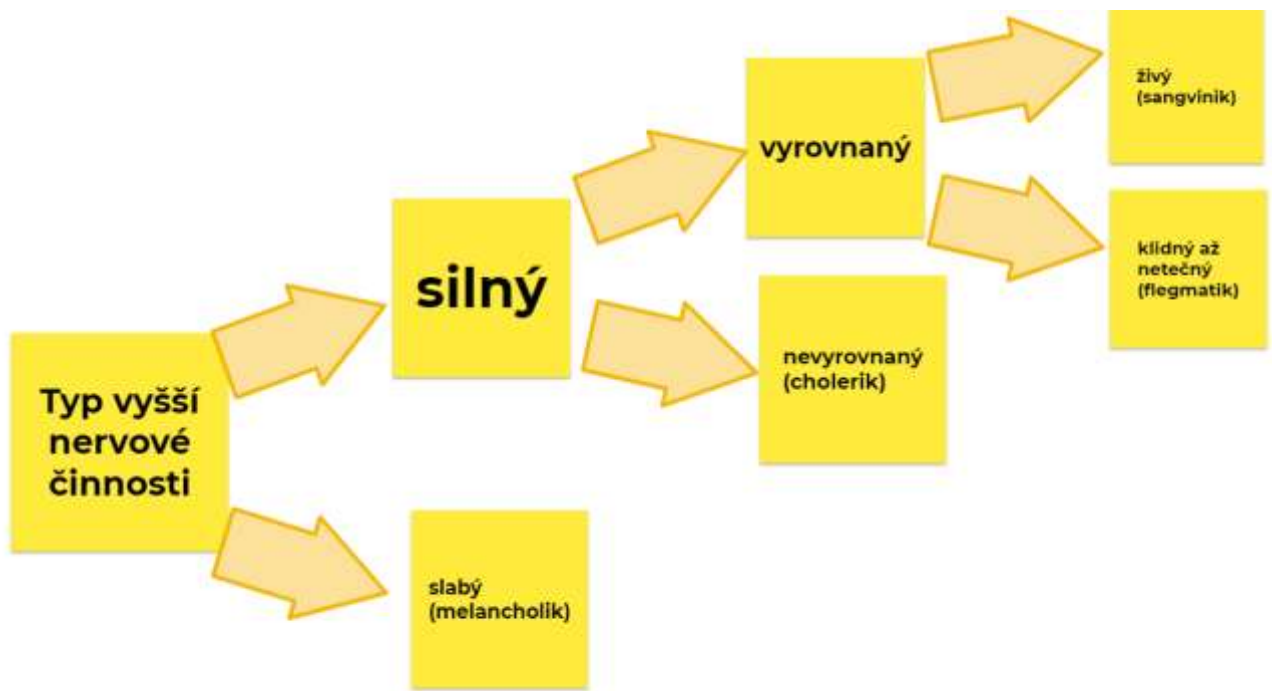
1. **Sílu** podráždění a útlumu
2. Vzájemnou **vyrovnanost** nervových procesů
3. A v poslední řadě na jejich **pohyblivost**.

Podle těchto vlastností se rozlišují základní typy: sangvinik, choleric, melancholik a flegmatik, pojaty fyziologicky podle Hippokrata (Čáp, 1992, Plháková 2007).

Člověk, který disponuje silnými nervovými procesy je odolný a správně reaguje i na velmi silné podněty, nevádí mu silnější rušivé podněty (jako hluk, hovor dvou lidí při jeho práci), dokáže se dobře soustředit na vykonávání své práce, aniž by se nechal vyrušit vnějšími podněty. Oproti němu se člověk se slabými nervovými procesy nedokáže plně soustředit, pokud v jeho okolí má silné podněty, ke své práci potřebuje klidné prostředí (Čáp, 1992, Konečný 1933).

Pro vytváření symptomů neurotických stavů má rozhodující význam typ vyšší nervové činnosti daný vzájemným vztahem **dvou signálních soustav**. První z těchto soustav máme společnou se zvířaty a upozorňuje na dojmy, pocity a představy. Druhá signální soustavu má člověk spojenou s takzvaným „signálem signálů“ a s lidským myšlením. Člověk, který má převahu první signální soustavy a vyšší činnosti podkorové má sklon k obrazovému myšlení, zvýšené emotivitě a umělecké činnosti. Tento typ člověka nazývá I. P. Pavlov **uměleckým** a uvádí, že může mít sklony k onemocnění hysterií. Myslitelský či vědecký typ člověka má v převaze druhou signální soustavu, má sklony k abstraktnímu myšlení, zvýšené kritické myšlení, je systematický a má blízko k vědecké činnosti a filosofování. Hrozí mu riziko onemocnění psychastenií* (Kratochvíl, 2000). *porucha osobnosti s neurotickými rysy rázu fobie a úzkosti se zdůrazněnými prvky obsese (Linhart, 2004).

Podle vlastností nervových procesů rozlišil I. P. Pavlov čtyři typy nervové činnosti takto:

Obr. 1: Podle Čáp, 1992.

Typ vyšší nervové činnosti je soubor základních nervových projevů a procesů odehrávajících se centru nervové soustavy, výsledkem je celkové chování člověka, jeho reakce na vnější podněty, způsob projevoování a prožívání citů a emocí – temperament (Čáp, 1992).

Zde jsou uvedené charakteristické vlastnosti čtyř typů vyšší nervové činnosti a jim odpovídající typy temperamentu:

1. **Slabý typ – melancholik** – bývá vážný se stálými city, zodpovědný, svědomitý, zodpovědný, důkladný, se sklonem k pesimismu, bojácný, urážlivý a s častými pocity méněcennosti.
2. **Silný typ – nevyrovnaný – cholerik** – reaguje výbušně a živě s výraznou mimikou. Pracuje rychle, samostatně, v kolektivu se prosazuje, jedná energicky.

Nevýhodou tohoto typu temperamentu jsou jeho prudké reakce, hněv, impulzivita, zvýšená dráždivost a nedostatek sebeovládání.

3. **Silný typ – vyrovnaný – klidný až netečný – flegmatik** – bývá rozvážný, pracuje rovnoměrně, má rád denní řád a dlouho vydrží u jedné činnosti. Tento typ člověka je přátelský, dobře se ovládá, ale obtížně si zvyká na jakékoliv změny, jak v práci, tak soukromém životě.
4. **Silný typ – vyrovnaný – živý – sangvinik** – jeho charakteristickým rysem je optimistická a veselá povaha, snadno se přizpůsobuje, je pohotový a pracovitý. Tento typ člověka je schopen dělat několik činností najednou, je schopen je plynule střídát. Na druhou stranu je často lehkomyšlný, upovídaný, málo sebekritický a někdy až přehnaně odvážný (Čáp, 1992, Plháková, 2006, Říčan, 2009).

2.1.4 Dvě dimenze Hanse J. Eysencka

Hans J. Eysenck byl biolog a podobně jako biologové před ním, zejména starověcí lékaři Hippokrates a Galénos, věřil, že temperament tvoří fyziologické faktory, a proto na jejich učení navázal. Galén tvrdil, že temperament je fyziologicky a geneticky daný, tedy téměř neměnný, tento biologický přístup Eysencka imponoval.

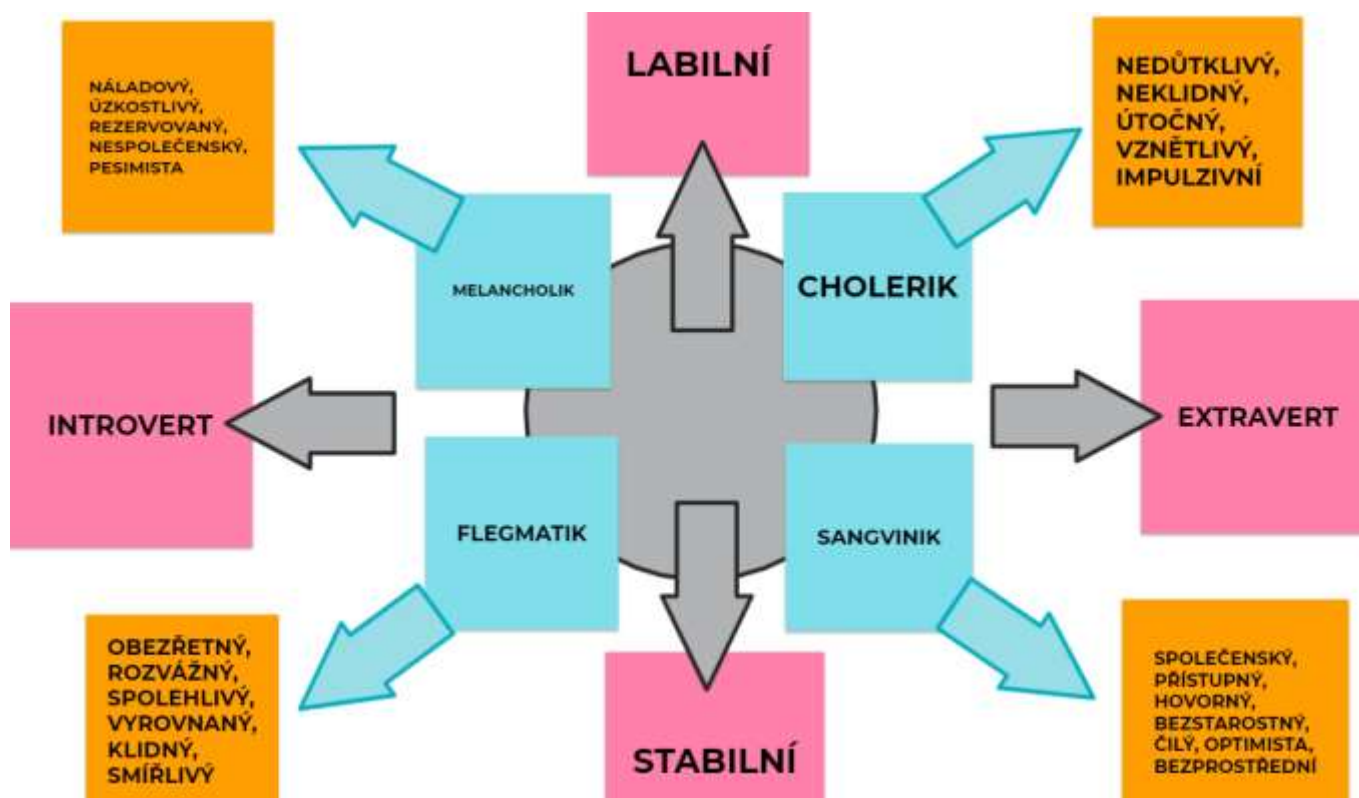
Vytvořil ukazatel o dvou rozměrech, neboli převažujících rysech osobnosti – superfaktorech, které obsahují neurocitismus a **extraverzi** – **introverzi** a nastavil je na Galénovy čtyři temperamenty.

Neurocitismus je pojem, kterým Eysenck škálu mezi stabilitou a labilitou jedince. **Neurotici** jsou podle něj lidé, kteří jsou na labilním konci této škály a mají nízký práh aktivace, který když překročí, tak se aktivuje sympatický nervový systém – „útěk nebo útok“. Tyto typy osobností jsou hyperaktivní a citlivě reagují na jakékoliv hrozby, reagují zvýšeným krevním tlakem a tepem, začnou se potit, vylévají adrenalin do krve a podobně (Collinová, 2012).

Extraverti jsou družní lidé, kteří milují společnost ostatních lidí, mají rádi vzrušení, risk a impulzivitu. Na druhou stranu ztrácí brzy náladu, jsou nespolehliví a někdy mají

sklony k agresivitě. Introverti jsou oproti extravertům uzavření, tišší, mají jen úzký okruh přátel. Na introverty je spoleh, jednají plánovitě, než impulzivně (Čáp, 1992).

Schéma vlastností a typů temperamentu podle Eysencka:

Obr. 2: Podle Balcar, 1983.

2.2 SWOT analýza

SWOT je zkratka začátečních písmen anglických slov: **S**trengths – silné stránky, **W**eaknesses – slabé stránky, **O**pportunities – příležitosti a **T**hreats – hrozby (Grasseová, 2006).

Základem této analýzy je klasifikace a hodnocení jednotlivých faktorů, které jsou rozděleny do výše zmíněných 4 základních skupin. Vzájemným působením faktorů silných a slabých stránek na jedné straně a příležitostí a hrozeb na straně druhé získáme kvalitativní informace, které charakterizují a hodnotí výsledek vzájemného střetu (Dědková, Honzáková, 2001).

Výsledkem mé analýzy uvedení silných a slabých stránek mého temperamentu, který vyjde jako výsledný po vyplnění Eysenckova testu temperamentu. Následně zhodnotím příležitosti a hrozby daného temperamentu pro vykonávání práce pedagoga.

2.3 Eysenckův test temperamentu

Eysenckův test temperamentu měří tři hlavní dimenze osobnosti, které tvoří většinu rozdílů v osobnosti. Tento test je vynikající volbou, pokud potřebujete rychlý nástroj na získání informací a dominant své osobnosti, či osobností ve vašem týmu. Zjištění faktorů osobnosti díky tomuto testu se také osvědčilo pro řadu aplikací v oblasti lidských zdrojů, kariérového poradenství, klinických prostředí a výzkumu. Stupnice měření je pomocí extraverte – introverte, lability – stability (Eysenck a Eysenck, 1993).

3. Analytická část

V této části seminární práce jsem se zaměřila na otestování své osoby z hlediska typu temperamentu mé osobnosti a vyhodnocení silných a slabých stránek v kontextu práce pedagoga pomocí SWOT analýzy.

3.1 Eysenckův test temperamentu

K otestování mého temperamentu jsem využila Eysenckův test temperamentu, který se skládá z 57 otázek s výběrem u každé otázky, zda s ní souhlasím, tedy odpověď ano nebo nesouhlasím a tedy odpověď ne. Tento test je dostupný na <http://www.psychotestyzdarma.cz/eysenckuv-test-temperamentu/>.

Test jsem provedla dvakrát v jiný den a v jinou část dne, abych zamezila možnému zapamatování otázek a potvrdila nebo vyvrátila pravdivost vlastních odpovědí. Jinou část dne jsem provedla test také proto, jelikož volba odpovědí může být ovlivněna i náladou a únavou a celkovým rozpolžením člověka.

Obr. 3: Testování – den první dopoledne – výčet mých odpovědí na otázky testu.

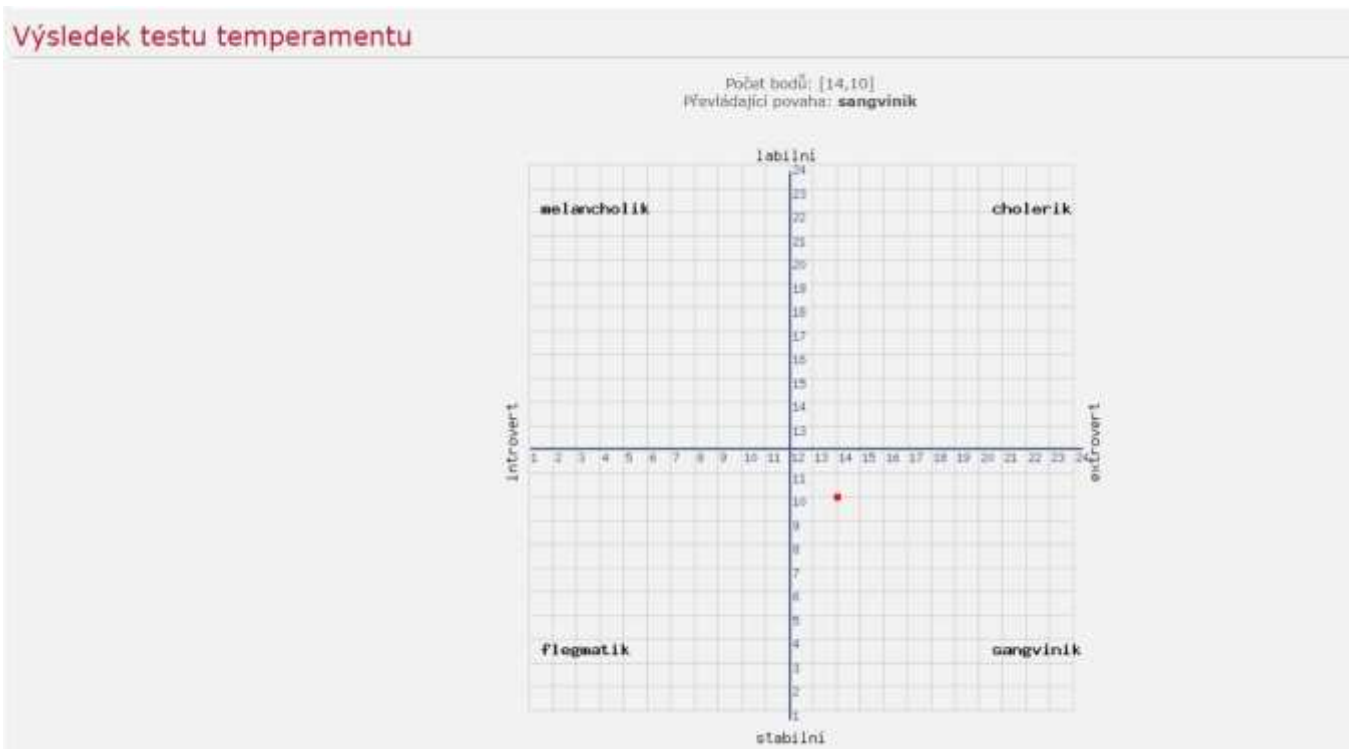
1.	Troufíte často po vznachu kolem sebe?	☒ Ano ☐ Ne
2.	Podleujete často pověšením od přátel, kteří vám rozumí?	☒ Ano ☐ Ne
3.	Jste obvykle bez starostí?	☐ Ano ☒ Ne
4.	Dělá vám málokdy těžkosti žít s někým „se“?	☐ Ano ☒ Ne
5.	Neč se do něčeho pustíte, přemýšlíte si to nejdříve?	☒ Ano ☐ Ne
6.	Když rukujete, že něco uděláte, dovedete vždy svůj akt. i kdyby se bylo spíše o neptijemnostech?	☒ Ano ☐ Ne
7.	Máte často střídavě dobrou a špatnou náladu?	☐ Ano ☒ Ne
8.	Jednáte a mluvíte obvykle zvykle, bez dlouhého rozmyšlení?	☒ Ano ☐ Ne
9.	Cítíte se někdy „bídař“ a ani nevíte proč?	☐ Ano ☒ Ne
10.	Udělal byste skoro cokoli, jen abyto dokázal, že to dovedete?	☐ Ano ☒ Ne
11.	Stavíte se například namáhavě, když chcete vzít s cíl s osobou, která vám nějak přísluší?	☐ Ano ☒ Ne
12.	Stává se vám občas, že se rozhodnete a nevíte, jak se?	☒ Ano ☐ Ne
13.	Jednáte často pod vlivem okamžiků?	☐ Ano ☒ Ne
14.	Trápíte se často nad tím, že jste někdy nebo řekl něco, co jste neměl?	☒ Ano ☐ Ne
15.	Obvykle mluví čest, než se setkáváte a mluvíte s lidmi?	☐ Ano ☒ Ne
16.	Jste poměrně snadno šťasten?	☒ Ano ☐ Ne
17.	Chcete cíl a činnost do společnosti?	☒ Ano ☐ Ne
18.	Míváte občas myšlenky či nápady, o nichž byste si nepřál, aby je jiní lidé měli?	☐ Ano ☒ Ne
19.	Bývají někdy plny energie a jasně spát velmi ochotný?	☐ Ano ☒ Ne
20.	Máte někdy málo přátel, ale jsou opravdu dobrí?	☒ Ano ☐ Ne
21.	Odlišíte se často od lidí?	☐ Ano ☒ Ne
22.	Když na vás někdo křičí, odpovídáte s klidem?	☐ Ano ☒ Ne
23.	Trápí vás často pocit viny?	☐ Ano ☒ Ne
24.	Jste vřechy vaše zvyky dobré a lidské?	☐ Ano ☒ Ne
25.	Dovedete se obvykle ve veně společnosti změnit svůj a rozumět?	☒ Ano ☐ Ne
26.	Rád byste o sobě, že jste přecitlivělý nebo, že žijete v napětí?	☐ Ano ☒ Ne
27.	Pokládají vás lidé za velmi tvrdého člověka?	☒ Ano ☐ Ne
28.	Když rohlíte něco důležitě, máte pak často pocit, že jste to měli udělat lépe?	☒ Ano ☐ Ne
29.	Jste většinou tichý, když jste mezi lidmi?	☐ Ano ☒ Ne
30.	Rozumíte také nějaký klép?	☒ Ano ☐ Ne
31.	Hází se vám v hlavě myšlenky tak, že nemůžete spát?	☒ Ano ☐ Ne
32.	Když se chcete něco dovést, vyhledáte si to někdy v knize než byste o tom s někým hovořili?	☐ Ano ☒ Ne
33.	Míváte pocit bolesti či svírání srdce?	☐ Ano ☒ Ne
34.	Máte rád takový druh práce, při níž se musíte velmi namáhat?	☐ Ano ☒ Ne
35.	Míváte náckoty přesu či chůzu?	☐ Ano ☒ Ne
36.	Přehánil byste se ke všem všudy, i kdybyte věděli, že někdo by na nic nepřihlížel?	☒ Ano ☐ Ne

SEMINÁRNÍ PRÁCE

37.	Je vám protivný pobyt ve společnosti, kde si jeden dělá ležky z druhého?	☒ Ano ☐ Ne
38.	Rozčilíte se snadno?	☒ Ano ☐ Ne
39.	Máte rád činnost, která vyžaduje rychlé rozhodování?	☐ Ano ☒ Ne
40.	Děláte si starosti z „lidských věcí“, které by se mohly přiblížit?	☒ Ano ☐ Ne
41.	Pokřtejete se pomalu a bez spěchu?	☐ Ano ☒ Ne
42.	Přijel jste někdy pozdě na schůzku či do práce?	☐ Ano ☒ Ne
43.	Mluvíte často dřívě než jste?	☐ Ano ☒ Ne
44.	Bavíte se s lidmi tak rád, že si neodpustíte žádnou příležitost dát se do řeči s cizí osobou?	☐ Ano ☒ Ne
45.	Trpíte různými tělesnými bolestmi a trápěními?	☐ Ano ☒ Ne
46.	Byl byste bohatě odměňován, kdybyste se nemohl po většinu dne vidět s mnoha lidmi?	☒ Ano ☐ Ne
47.	Řekli byste o sobě, že jste nervózní?	☒ Ano ☐ Ne
48.	Jsou mezi vašimi známými lidé, které vůbec nemáte rád?	☒ Ano ☐ Ne
49.	Řekli byste o sobě, že máte dost sebevědomí?	☒ Ano ☐ Ne
50.	Cítíte se snadno osoleni, když se na vás, nebo na vaši práci najdou chyby?	☒ Ano ☐ Ne
51.	Bývá vám záleželo opravdově se bavit v živé a veselé společnosti?	☐ Ano ☒ Ne
52.	Trpíte pocití nuditelnosti?	☐ Ano ☒ Ne
53.	Dovedete snadno objevit poslibek mluvené společnosti?	☒ Ano ☐ Ne
54.	Mluvíte někdy o věcech o nichž nic nevíte?	☐ Ano ☒ Ne
55.	Děláte si starosti o své zdraví?	☒ Ano ☐ Ne
56.	Děláte si rad legraci z druhých?	☐ Ano ☒ Ne
57.	Trpíte nespavostí?	☐ Ano ☒ Ne

Obr. 4: Výsledek testování – den první dopoledne.

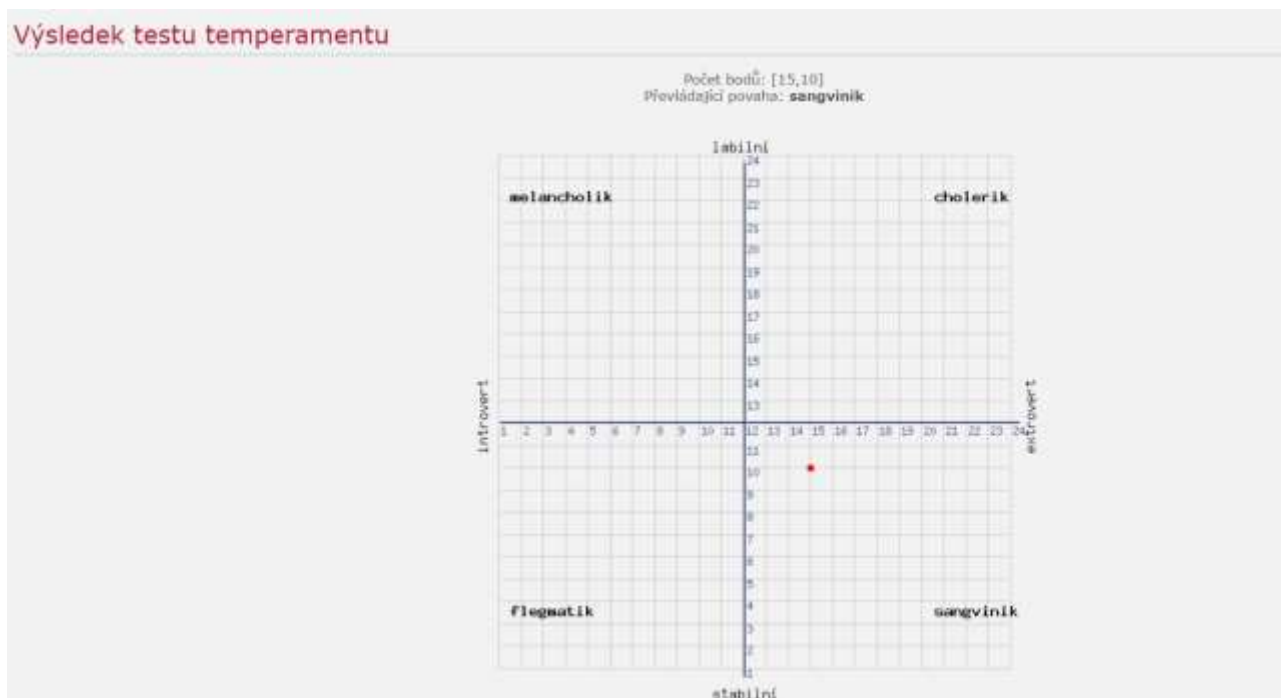
Výsledek testu temperamentu mé osobnosti se v prvním testování nachází ve čtvrtém kvadrantu, tedy sangvinik. Když se podíváme na grafickou škálu introvert a extravert, vychází jako mírný extravert na bodě 14 (12–24). Na škále lability a stability se jeví jako stabilní na bodě 10, ale skoro na hranici o dva body k labilitě, která začíná bodem 13.

Obr. 5: Testování – den druhý odpoledne – výčet mých odpovědí.

1.	Toužíte často po vzruchu kolem sebe?	☒ Ano ☐ Ne
2.	Potřebujete často povzbuzení od přátel, blízkých vám osob?	☒ Ano ☐ Ne
3.	Jste obvykle bez starostí?	☐ Ano ☒ Ne
4.	Dělá vám značné problémy fakt někomu „ne“?	☐ Ano ☒ Ne
5.	Než se do něčeho pustíte, promyslíte si to napřed?	☒ Ano ☐ Ne
6.	Když řeknete, že něco uděláte, dodržíte vždy svůj slib, i kdyby to bylo spojeno s nepříjemnostmi?	☒ Ano ☐ Ne
7.	Máte často střídavě dobrou a špatnou náladu?	☐ Ano ☒ Ne
8.	Jednáte a mluvíte obvykle rychle, bez dlouhého rozmýšlení?	☒ Ano ☐ Ne
9.	Čítá se někdy „bádná“ a ani nevíte proč?	☐ Ano ☒ Ne
10.	Ušlák byste skrze cokoli, jen byste dokázali, že to dovedete?	☐ Ano ☒ Ne
11.	Stává se najednou nasmájem, když chcete mluvit s člověkem, kterého vám někdo přitahuje?	☐ Ano ☒ Ne
12.	Stává se vám zálež, že se rozhrníváte a nerozhánete se?	☒ Ano ☐ Ne
13.	Jednáte často pod vlivem okamžiku?	☒ Ano ☐ Ne
14.	Vážíte se často nad tím, že jste udělali nebo řekli něco, co jste neměli?	☒ Ano ☐ Ne
15.	Obvykle raději čtete, než se setkáváte a mluvíte s lidmi?	☐ Ano ☒ Ne
16.	Jste poměrně snadno dobiti?	☒ Ano ☐ Ne
17.	Chodíte rád a často do společnosti?	☒ Ano ☐ Ne
18.	Míváte občas myšlenky či nápady, o nichž byste si nepřáli, aby je jiní lidé znali?	☐ Ano ☒ Ne
19.	Býváte někdy plný energie a jindy opět velmi ochablý?	☐ Ano ☒ Ne
20.	Máte raději málo přátel, ale zato opravdových?	☒ Ano ☐ Ne
21.	Oddáváte se často snění?	☐ Ano ☒ Ne
22.	Když na vás někdo křičí, odpovídáte také křikem?	☐ Ano ☒ Ne
23.	Štípí vás často pocity viny?	☒ Ano ☐ Ne
24.	Jsou všechny vaše nápady dobré a žádoucí?	☒ Ano ☐ Ne
25.	Dovedete se obvykle ve veselé společnosti značně uvolnit a rozveselit?	☒ Ano ☐ Ne
26.	Řekl byste si někdy, že jste přecitlivělý osoba, že žijete v napětí?	☐ Ano ☒ Ne
27.	Pokládají vás lidé za velmi živého člověka?	☒ Ano ☐ Ne
28.	Když uděláte něco důležitějšího, mluvíte pak často poctě, že jste to musel udělat lépe?	☒ Ano ☐ Ne
29.	Jste většinou tichý, když jste mezi lidmi?	☐ Ano ☒ Ne
30.	Řeknete také někdy klap?	☒ Ano ☐ Ne
31.	Hodí se vám v hlavě myšlenky tak, že nemůžete spát?	☒ Ano ☐ Ne
32.	Když se chcete něco zvládnout, vyhledáváte si to raději v knize než byste o něm s někým hovořili?	☐ Ano ☒ Ne
33.	Míváte pocity bušení či víření srdce?	☐ Ano ☒ Ne
34.	Máte rád takový druh práce, při níž se můžete velmi soustředit?	☐ Ano ☒ Ne
35.	Míváte záchrany času či chvíli?	☐ Ano ☒ Ne
36.	Přhláská byste se le do vlny vln, i kdybyste věděli, že někdo by na to nepřehlál?	☒ Ano ☐ Ne
37.	Ji vám protivný pobyt ve společnosti, kde si jeden dělá zárt z druhého?	☒ Ano ☐ Ne
38.	Rozděláte se snadno?	☒ Ano ☐ Ne
39.	Máte rád činnost, která vyžaduje rychlé rozhodování?	☐ Ano ☒ Ne
40.	Děláte si starosti z „hrizových věcí“, které by se mohly přihodit?	☒ Ano ☐ Ne
41.	Dokážete se pomáhat a bezto spáchat?	☐ Ano ☒ Ne
42.	Přálit jste někdy pozdě na schůzku či do práce?	☐ Ano ☒ Ne

43.	Míváte často díravé sny?	☐ Ano ☒ Ne
44.	Bavíte se s lidmi tak rád, že si neodpustíte žádnou příležitost dát se do řeči s cizí osobou?	☐ Ano ☒ Ne
45.	Trpíte různými hláskovýmí bolestmi a trápením?	☐ Ano ☒ Ne
46.	Byl byste hodně veselivý, kdybyste se nemohl ani v žádnou dobu vidět s mnoha lidmi?	☒ Ano ☐ Ne
47.	Řekli byste o sobě, že jste nervózní?	☐ Ano ☒ Ne
48.	Ženu mezi svými zvláštními těl, které víber, nemáte rád?	☐ Ano ☒ Ne
49.	Řekli byste o sobě, že máte špatnou paměť?	☒ Ano ☐ Ne
50.	Cítíte se snadno dotčen, když se na vás, nebo na vaši práci najdou chyby?	☒ Ano ☐ Ne
51.	Bývá vám zvláštní opanování se život v jiné a veselé společnosti?	☐ Ano ☒ Ne
52.	Trpíte pocíly máločinnosti?	☐ Ano ☒ Ne
53.	Dovedete snadno odvěř poměruš nudnou společností?	☒ Ano ☐ Ne
54.	Mávnáte někdy o věcech o nichž nic nevíte?	☐ Ano ☒ Ne
55.	Děláte si starosti o své zdraví?	☒ Ano ☐ Ne
56.	Děláte si rád legraci z druhých?	☐ Ano ☒ Ne
57.	Trpíte nespavostí?	☐ Ano ☒ Ne

Obr. 6: Výsledek testování – den druhý odpoledne.

Výsledek testu temperamentu mé osobnosti se v druhém dni testování nachází opět ve čtvrtém kvadrantu, tedy typ sangvinik. Když se podíváme na grafickou škálu introvert a extravert, vycházím jako extravert na bodě 15, tedy o bod vyšší než v prvním dni testování. Na škále lability

a stability se jeví jako stabilní opět na bodě 10, takže v tomto případě grafické škály je výsledek testu neměnný.

Pokud porovnáím odpovědi testu z prvního a druhého dne, tak se mé odpovědi liší u pěti otázek a to:

Tab. 1

Otázka	Znění otázky	První den dopoledne	Druhý den odpoledne
13.	Jednáte často pod vlivem okamžiku?	NE	ANO
23.	Trápí vás často pocity viny?	NE	ANO
24.	Jsou všechny vaše návyky dobré a žádoucí?	NE	ANO
47.	Řekl byste o sobě, že jste nervózní?	ANO	NE
48.	Jsou mezi vašimi známými lidé, které vůbec nemáte rádi?	ANO	NE

Z této tabulky by bylo možné tvrdit, že dopoledne může být člověk sebekritičtější, je možné, že je to z důvodu odpočinku po prospané noci a čilé mysli nezatíženou ostatními problémy daného dne, ale jedná se samozřejmě o můj úsudek.

3.2 SWOT analýza temperamentu sangvinika jako pedagoga

Jako klady a zápory temperamentu sangvinika mi v tomto testu vyšly tyto vlastnosti, které použiji spolu s rysy uvedené Eysenckem a Pavlovem pro vytvoření SWOT analýzy silných a slabých stránek osobnosti sangvinika a jejich důsledky pro vykonávání pedagogické činnosti. Žlutě jsem označila vlastnosti z výsledků testu a oranžově doplňující rysy sangvinika podle Čáp, 1993.

Obr. 7: Výsledné rysy osobnosti sangvinika podle testu

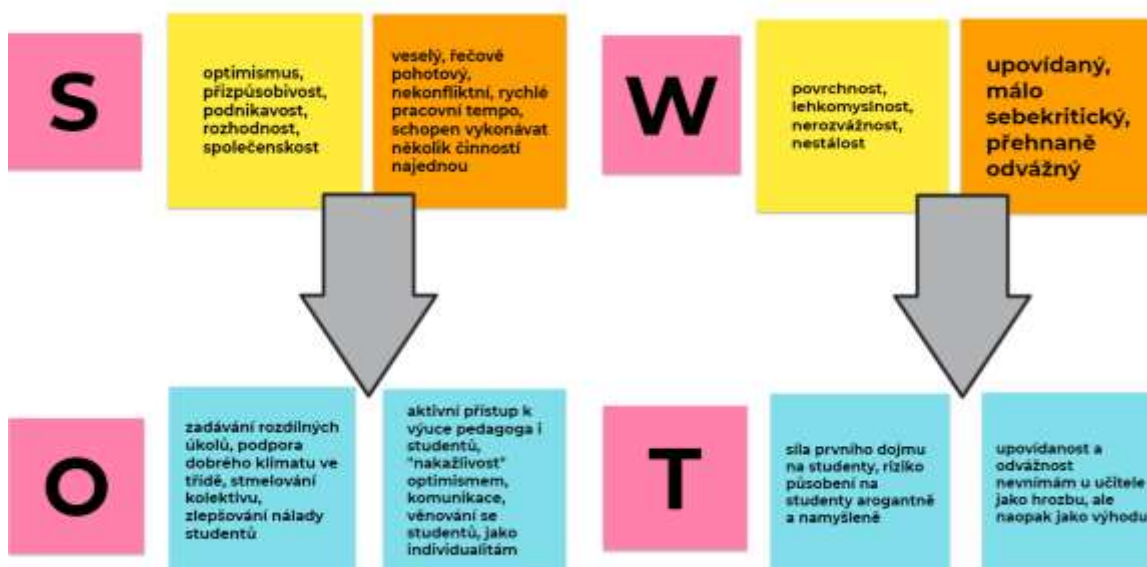
klady	zápory
optimismus	povrchnost
přizpůsobivost	lehkomyslnost
podnikavost	nerozvážnost
rozhodnost	nestálost
společenská	

Podle mého názoru jsou kladné vlastnosti sangvinika opravdu silnými stránkami pro pedagoga – učitele. Například pozitivní myšlení, veselá nálada a společenská je pro mě, jako učitelku na základní škole i z pohledu rodiče dvou dcer na prvním stupni základní školy, nutností pro vykonávání tohoto typu práce. Pracujeme s dětmi a jako pedagogové formujeme několik let osobnost našich žáků. A na té se každodenní nálada učitele, potažmo samotného žáka, může silně podepsat a o to více v takových náročných obdobích, jakým je například puberta a celkově hormonální změny. Řečová obratnost a rychlé pracovní tempo se schopností měnit činnosti naráz jsou další velmi důležité a potřebné dovednosti pro osobnost učitele. V dnešní době, kdy se klade důraz na jednání se žáky jako s individualitami, v jedné třídě se většinou nachází opravdu mix dětí, které mají specifické potřeby, tak tyto vlastnosti učitel využije a používá každý den při tvoření aktivit v hodině

tak, aby byla kritéria plnění cílů vhodná pro všechny žáky najednou a aby byl učitel schopen pomoci a přizpůsobit se potřebám každého žáka ve třídě ušitě jemu na míru.

U vlastností, které jsou u tohoto typu temperamentu označeny jako záporné, nemám úplně vyhraněný názor, ne všechny se mi jeví z pohledu pedagoga jako slabé stránky. Například upovídanost a odvážnost se k výkonu práce pedagoga velmi hodí a jsou tyto vlastnosti docela potřebné. Samozřejmě tuto skutečnost ovlivňuje třeba i předmět, který pedagog vyučuje. Na druhé straně povrchnost a nerozvážnost může být pro učitele tristní. Učitel, jako vzor pro své žáky, by opravdu neměl soudit knihu podle obalu. Myslím si, že posuzování člověka podle prvního dojmu se nevyhneme asi nikdo, ale jako pedagogové bychom měli být schopni být otevřeni signálům, změnám a vývoji dětí jako osobnosti a dojem z prvního setkání bychom tak nějak měli nechat protéct mezi prsty. Nerozvážnost by pro učitele také mohla být záludná, jelikož během výuky musíme být schopni ne jednou, ale několikrát během vyučovací hodiny zareagovat, pokud možno rychle, ale i správně z pohledu etického, sociálního a psychologického. Nesmíme zapomenout, že pro některé žáky můžeme a snad bychom i měli být vzorem a někdy by třeba i jen zdánlivě drobný přešlap mohl mít nelibé následky.

Obr. 8: SWOT analýza osobnosti sangvinika jako pedagoga

4. Závěr

V této seminární práci jsem shrnula základní informace o typech temperamentu, osobnostech, které temperament zkoumali a rozvíjely své teorie. V druhé části této práce jsem věnovala testování vlastního temperamentu a vyhodnocení kladných a záporných vlastností tohoto typu.

Většinu lidí nelze jednoznačně a ryze zařadit do určitého segmentu – typu temperamentu. Nikdo z nás není „čistý“ sangvinik či choleric. Vlastnosti typů osobností čtyř temperamentů se mohou vzájemně prolínat, ovlivňovat a kombinovat. Kladné a záporné vlastnosti každého typu temperamentu naší osobnosti musíme poznat, a to je základem úspěchu. Jelikož temperament je z větší části vrozený, můžeme jej sice do jisté míry ovlivnit sociálními aspekty, výchovou, poškozením plodu v době těhotenství nebo sebevýchovou, jádro daného typu však nezměníme. Důležité je se svou osobností naučit žít a sžít se s ní a umět využít kombinace daných vlastností na maximum. Pokud se vzděláme v oblasti znalostí našeho temperamentu, můžeme ze svých silných stránek vytvořit ještě silnější, a naopak se slabé stránky můžeme pokusit uvést do pozadí naší osobnosti. Takto se díky teoretickým znalostem, sebevýchovou, sebekritikou staneme pánem své vlastní osobnosti a dostaneme se na cestu úspěšného prožití života, jak v pracovním, tak soukromém životě.

Co se týče temperamentu osobnosti pedagoga, tak stejně jako u každého člověka se dá z našich vlastností chytře vybírat ty, které jsou pro tuto práci stěžejní. Nemůžeme tvrdit, zda je ten či onen typ vhodný na vykonávání práce této profese, naučme se pracovat se svými rysy a vytvořit z nich naše silné stránky.

Test temperamentu jsem si naposledy vyhodnotila při studiu a musím se přiznat, že jsem velmi ráda, že jsem si osvěžila nabyté znalosti a mohu s nimi a s vlastnostmi svého temperamentu dále pracovat.

Seznam použité literatury

- BALCAR K. *Úvod do studia psychologie osobnosti*. Praha: SPN, 1983.
- CAKIRPALOGLU I. *Úvod do psychologie osobnosti*. Moravany: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-4033-1.
- COLLINOVÁ C. a spol. *Kniha psychologie*. Praha: Euromedia Group, a.s., 2012. ISBN 978-80-247-7617-356-9.
- ČÁP J., ČECHOVÁ V., ROZSYPALOVÁ M. *Psychologie*. Praha: SPN, 1992. ISBN 80-04-26627-4.
- DĚDKOVÁ J., HONZÁKOVÁ I. *Základy marketingu*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2001. ISBN 80-7082-821-8.
- EYSENCK H. J., EYSENCK S. B. G. *Eysenck personality questionnaire*. 1993
<https://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2Ft05461-000>
- HAMER D., COPELAND P. *Geny a osobnost: biologické základy psychiky člověka*. Praha: Portál, 2003. ISBN 978-80-717-87779-2.
- GRASSEOVÁ M. *Obrana a strategie*. Brno: sv. 2006, čís. 2: 48-55,85.
- KONEČNÝ R. *Význam psychologie v určování typů vyšší nervové činnosti*. 1933
https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/107143/B_Philosophica_02-1954-1_6.pdf
- KRATOCHVÍL S. *Základy psychoterapie*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-717-81414-1.
- LINHART J., a kol., *Slovník cizích slov pro nové století*. Litvínov: Dialog, 2004. ISBN 80-85843-61-7.
- PLHÁKOVÁ A. *Dějiny psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 80-247-0871-X.
- ŘÍČAN P. *Psychologie osobnosti*. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3133-9.

ŘÍČAN P. *Psychologie*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-560-8.

Seznam internetových zdrojů

<http://www.psychotestyzdarma.cz/eysenckuv-test-temperamentu/>